

PERFEȚIONAREA RAPORTĂRII FINANCIARE

*Prof. univ. dr. Călin Oprea, Prof. univ. dr. Mihai Ristea, Prof. univ. dr. M. Păunică,
Conf. univ. dr. C. Dumitru, Asist. univ. drd. C. Șendroiu*

IAS 1 *Prezentarea situațiilor financiare* nu impune întreprinderilor un format standardizat pentru prezentarea informațiilor privind poziția financiară deoarece fiecare întreprindere, în funcție de specificul activității poate să-și alcătuiască propria structură a bilanțului, astfel încât informațiile prezentate să fie cât mai relevante.

IAS 1 *Prezentarea situațiilor financiare* adoptă o abordare în trei etape:

- cerințe pentru prezentarea minimă (obligatorie), paragraful 66 prescrie structura minimă obligatorie a bilanțului;
- prezentarea detaliată (bazată pe judecată), paragraful 67 impune prezentarea elementelor suplimentare evidențiate separat, a titlurilor și a subtotalurilor din bilanț, care conform paragrafului 70, vor fi necesare în totalitatea cazurilor;
- sub-clasificare (încadrarea într-o anumită categorie este opțională, bazându-se pe judecată), paragrafele 72-74 impun subclasificări și prezentări suplimentare fie în bilanț, fie în note.

Standardul nu cere o structură obligatorie pentru prezentarea elementelor de activ, datorii și capitaluri proprii în bilanț. Prin urmare, conducerea poate folosi judecata profesională cu privire la prezentarea unui format orizontal sau vertical pentru bilanț, cât de detaliate urmează să fie sub-clasificările, precum și, cu excepția unor cerințe minime impuse, ce informații vor fi prezentate în bilanț și ce informații vor fi prezentate în note.

Ordinul 94 pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV - a Comunității Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate face o serie de precizări cu privire la elementele - rânduri care trebuie adăugate în situațiile financiare, astfel, fiecare element obligatoriu prezentat în situațiile financiare ale unei întreprinderi poate fi prezentat mai detaliat decât se cere în formatul adoptat (deși acest format este mai detaliat decât elementele minime cerute de *IAS 1* *Prezentarea situațiilor financiare în bilanț*), dacă această detaliere concură la prezentarea unei informații mai elocvente pentru utilizatorii de informații. Bilanțul unei întreprinderi poate fi dezvoltat cu orice element de activ, datorii sau capitaluri proprii care nu este prevăzut în formatul adoptat. În situația în care specificul activității întreprinderii necesită astfel de dezvoltări, formatul bilanțului va respecta ordinea elementelor cerute de formatul obligatoriu, detalierea efectuându-se la pozițiile numerotate cu numere arabe. Structura bilanțului, în special în ceea ce privește formatul obligatoriu, nu poate fi modificată de la un exercițiu financiar la altul, în cazuri excepționale se admit derogări de la această regulă. Orice derogare trebuie prezentată în notele explicative, împreună cu motivele care au determinat-o. Elementele din bilanț indicate cu numere arabe pot fi cumulate într-un singur element în situațiile financiare ale unei întreprinderi, dacă: valorile individuale nu sunt semnificative pentru evaluarea poziției financiare a întreprinderii pentru exercițiul financiar respectiv sau dacă prin cumulare se îmbunătățește claritatea prezentării; valorile individuale ale oricăror elemente combinate în acest fel vor fi prezentate în notele explicative, în situația în care valorile corespunzătoare exercițiului financiar curent și precedent, înscrise în bilanț nu sunt comparabile, cele aferente exercițiului financiar precedent trebuie retratate corespunzător, astfel încât să se asigure comparabilitatea. Nu se vor menține în bilanț acele elemente pentru care nu există valori atât în exercițiul financiar curent, cât și în cel precedent.

IAS 1 *Prezentarea situațiilor financiare* solicită prezentarea unui set minim de informații privind contul de profit și pierdere. Standardele internaționale de contabilitate Iasă o mare libertate de gândire contabilului, astfel încât, pe baza raționamentului profesional să se ia deciziile cele mai bune, pentru ca situațiile financiare să ofere o imagine fidelă a poziției financiare, a performanțelor și a fluxurilor de trezorerie generate de întreprindere. Trebuie să remarcăm importanța acordată raționamentului profesional. Această importanță este pe de o parte, consecința simplității modului de a întocmi contul de profit și pierdere. Pe de altă parte, întreprinderile trebuie să prezinte o serie de elemente minime, însă alte elemente-rânduri trebuie adăugate, dacă acestea sunt necesare pentru prezentarea fidelă a rezultatelor financiare ale întreprinderii. Aceste elemente-rânduri care trebuie adăugate, în plus față de cele cerute de *IAS 1* sunt tot consecința raționamentului profesional. Incluziunea altor elemente-rânduri se realizează în funcție de pragul de semnificație, natura și funcția diferitelor componente de venituri și cheltuieli.

Alături de informațiile minime obligatorii care trebuie prezentate în contul de profit și pierdere există o serie de informații asupra cărora *IAS 1* oferă opțiunea de a fi prezentate fie în contul de profit și pierdere, fie în note; este vorba despre cheltuielile de exploatare. Printre elementele minime obligatorii figurează rezultatul activităților de exploatare care

se determină ca diferență între veniturile din exploatare și cheltuielile de exploatare. Astfel cheltuielile de exploatare nu figurează printre elementele minime obligatorii. Ele pot totuși apărea distinct în contul de profit și pierdere în cazul în care conducerea întreprinderii decide astfel, realizând o detaliere a acestor cheltuieli fie după natura lor, fie după funcțiile întreprinderii.

IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare încurajează întreprinderile să prezinte clasificarea cheltuielilor de exploatare în contul de profit și pierdere, chiar dacă oferă și posibilitatea prezentarea lor detaliate în note. Contul de profit și pierdere este considerat principala situație financiară pentru reflectarea performanței a unei întreprinderi, iar pentru a analiza această performanță, cunoașterea detaliată a cheltuielilor de exploatare este importantă.

2. Perfecționarea conținutului informațiilor privind performanța financiară

Rezultatul contabil este considerat principalul indicator pentru măsurarea performanței financiare a întreprinderi. Rezultatul contabil răspunde la un paradox. Prin modul său de calcul, rezultatul contabil este orientat spre trecut, servind ca bază a evaluării rezultatelor obținute în urma desfășurării unui proces, în decursul unei perioade de timp trecute. Se pune atunci întrebarea. La ce servește tehnica de evaluare a performanței, prin intermediul rezultatului contabil, dacă această performanță aparține unei perioade de timp trecute? Am răspunde printr-o altă întrebare. Cine solicită informații despre performanța unei întreprinderi? Răspunsul: utilizatorii informației contabile. Nu trebuie să pierdem din vedere faptul că, obiectivul situațiilor financiare prevăzut de cadrul conceptual, este acela de a oferi informații despre poziția și performanțele financiare și despre modificările în poziția financiară a întreprinderii. Dar acesta nu este singurul răspuns. Imposibilitatea de a schimba cursul evenimentelor trecute nu trebuie să conducă la o situație nefavorabilă. Evaluarea rezultatelor trecute trebuie să fie însoțită de analiza lor, în vederea previzionării performanței viitoare, în general, dacă o persoană știe că va fi controlată, ea tinde să se comporte diferit, decât în cazul în care nu ar fi controlată. Deci, măsurarea performanței are un efect anterior acțiunii.

Rezultatul contabil are și alte utilizări¹: ghid al politicii de dividende și de acumulare a entității; mijloc de predicție a rezultatelor viitoare cu scopul de a lua decizii de investire sau dezinvestire; mijloc de evaluare a capacității managementului de a conduce întreprinderea; mijloc de evaluare a deciziilor luate de alte grupuri legate de întreprinderea în cauză; instrument managerial într-o serie de domenii din interiorul sau din afara întreprinderii (politica de stabilire a prețurilor, negocierile salariale, credibilitatea în fața organismelor de credit, reglementarea prețurilor în condiții de monopol).

Rezultatul contabil se poate determina atât din punct de vedere economic, ca diferență între veniturile și cheltuielile înregistrate în cursul perioadei, cât și din punct de vedere patrimonial, ca diferență între activul net de la sfârșitul și de la începutul perioadei, excluzând tranzacțiile cu proprietarii, privind aportul sau distribuirea de capital. În acest caz trebuie făcută remarcă că se va utiliza un bilanț înainte de repartizarea profitului, însă calculul rezultatului contabil prin cele două variante amintite mai sus, nu conduce întotdeauna la același rezultat. Motivul este, că în ultima perioadă, autoritățile au permis includerea unui număr tot mai mare de elemente, care îmbracă forma de câștiguri sau pierderi nerealizate, în capitalurile proprii, fără a mai tranzita contul de profit și pierdere. Este vorba de diferențele din reevaluare, diferențele din conversie, câștiguri sau pierderi latente asupra instrumentelor financiare, câștigurile și pierderile actuariale aferente pensiilor, efectul schimbărilor metodelor contabile și corecțiile erorilor fundamentale. Se pune atunci întrebarea: Ce metodă de calcul trebuie să adoptăm pentru reflectarea performanței întreprinderii? Așa după cum se desprinde din Cadrul general IASC, informațiile despre performanța unei întreprinderi, *în special profitabilitatea* acesteia, sunt necesare pentru evaluarea modificărilor potențiale ale resurselor economice pe care întreprinderea le poate controla în viitor. Informațiile privind performanța sunt oferite în primul rând de contul de profit și pierdere. Dar același Cadru prevede că părțile componente ale situațiilor financiare se corelează deoarece ele reflectă diferite aspecte ale aceluiași tranzacții sau ale altor evenimente. Deși fiecare situație oferă informații diferite este probabil ca nici una să nu servească unui singur scop sau să ofere informații impuse de necesitățile specifice ale utilizatorilor. De exemplu, contul de profit și pierdere oferă o imagine incompletă a performanței dacă nu este folosit împreună cu bilanțul și situația modificărilor poziției financiare.

De aceea este falsă poziția autorilor care analizează critic limitele informaționale ale contului de profit și pierdere în contabilizarea performanței întreprinderii, în introducerea la *IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare*, în paragraful 3 se recunoaște că pentru a veni în întâmpinarea cerințelor utilizatorilor pentru informații mai complete asupra *performanței*, determinată într-un mod mai cuprinzător decât prin *profitul* din contul de profit și pierdere, standardul stabilește o nouă cerință, de a prezenta într-o nouă situație financiară primară unele câștiguri și pierderi nereprezentate în mod curent în contul de profit și pierdere. Noua situație poate fi prezentată printr-un tabel, ca o reconciliere „tradițională” a capitalurilor proprii pe coloane sau ca o situație de sine stătătoare privind

¹ Olimid L., „Măsurarea rezultatului contabil”, Ed. Economica, București 1998

performanța. Consiliul IASC a convenit în principiu, în aprilie 1977 să întreprindă o analiză a modului în care sunt evaluate și raportate rezultatele. Proiectul va lua în considerare inițial, interacțiunea între raportarea performanței și obiectul raportării din *Cadrul general IASC*. În consecință, IASC va elabora propuneri în această direcție.

Răspunsul îl dă situația financiară primară denumită „Situația câștigurilor și pierderilor recunoscute pentru exercițiul încheiat” prezentată în anexa la IAS 1.

	N	N-1
Surplus/deficit din reevaluarea terenurilor și mijloacelor fixe	(X)	X
Surplus/deficit din reevaluarea investițiilor financiare	X	(X)
Diferențe de curs valutar din conversia străine	<u>(X)</u> (X) situațiilor financiare ale entităților	
<i>Câștiguri nete nerecunoscute în contul de profit și pierdere</i>	X	X
<i>Profitul net al perioadei</i>	<u>X</u>	<u>X</u>
Total câștiguri și pierderi recunoscute	X	X
<i>Efectul modificărilor politicilor contabile</i>		(X)

Această situație a modificărilor capitalurilor proprii poate fi considerată ca o situație ce permite reflectarea performanței globale a întreprinderii și cerem să i se acorde atenția cuvenită.

Potrivit contabilității în costuri istorice, contul de profit și pierdere a fost considerat modul adecvat de raportare a performanței financiare, în ultimii ani, IASC și multe organisme naționale de stabilire a standardelor contabile au înregistrat tot mai des, în bilanț, modificările în valorile reale ale activelor și pasivelor, atunci când aceste active și pasive sunt deținute, în măsura în care variațiile valorilor juste ale anumitor elemente nu sunt constatate la nivelul contului de profit și pierdere ci direct în capitalul propriu, a apărut discuția la nivelul normalizatorilor contabili, că, doar contul de profit și pierdere nu este suficient pentru a traduce performanța întreprinderii pentru o anumită perioadă. Pentru măsurarea performanței financiare a unei întreprinderi trebuie să adăugăm variațiile valorilor juste ale tuturor instrumentelor, chiar dacă ele sunt contabilizate în contul de profit și pierdere sau în capitalurile proprii.

Rezultatul contabil devine astfel un concept desuet în evaluarea performanței financiare a unei întreprinderi, deoarece înglobează doar elementele înregistrate în contul de profit și pierdere, fără a lua în considerare câștigurile și pierderile latente înregistrate direct în capitalurile proprii. Este motivul pentru care, pe plan internațional a apărut un nou concept menit să măsoare performanța globală a întreprinderii. Este vorba de rezultatul economic, care reprezintă traducerea termenului englezesc de „comprehensive income”.

Performanța financiară ar trebui să fie raportată într-o singură declarație și nu în două sau în mai multe. Această propunere nu este materializată în practică, deoarece chiar IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare”, cere ca întreprinderile să întocmească pentru reflectarea performanței financiare două situații: contul de profit și pierdere, și o situație a modificărilor capitalurilor proprii, astfel utilizatorii sunt tentați să acorde o importanță mai mare contului de profit și pierdere decât situației modificărilor capitalurilor proprii, atunci când analizează performanța unei întreprinderi. De aceea, s-ar impune realizarea unei situații unice care să reflecte performanța financiară a unei întreprinderi, în acest sens, International Accounting Standards Committee a publicat un proiect de discuție privind raportarea performanței financiare care sugerează un model unic de situație financiară pentru prezentarea performanței. Astfel, declarația de performanță financiară trebuie să cuprindă trei componente majore: rezultatul activităților operaționale, rezultatul activităților financiare și componenta privind alte câștiguri și pierderi. Problema care se pune este de a delimita elementele care trebuie prezentate la activitățile operaționale și elementele care trebuie prezentate la alte câștiguri și pierderi. Pentru a realiza această delimitare se pot enumera o serie de caracteristici. Pentru activitățile operaționale caracteristicile specifice sunt: activități operaționale, recurente, elemente care nu sunt deținute, evenimente interne. Caracteristicile tipice altor câștiguri și pierderi sunt: activități neoperaționale, nerecurente, elemente deținute, evenimente externe².

3. Reconsiderări privind bazele de evaluare

Evaluarea este procesul prin care se determină valorile la care elementele descrise în situațiile financiare sunt recunoscute în bilanț și în contul de profit și pierdere. Aceasta presupune alegerea unei anumite baze de evaluare. Și atenție «**diverse baze de evaluare sunt utilizate în situațiile financiare în diverse combinații și grade de utilizare**» și noi adăugăm, nici o bază de evaluare nu are o valabilitate generală și nu este satisfăcătoare pe deplin.

Dar să trecem în revistă bazele de evaluare, costul istoric, costul curent, valoarea realizabilă, valoarea actualizată și

² proiect G4+1, Raportarea performanței financiare.

valoarea justă (după părerea noastră) care să intre în ecuația raționalului și rezonabilului.

Costul istoric este costul de origine evaluat, măsurat și înregistrat la intrarea activelor și crearea datoriilor, în cazul activelor, costul istoric delimitează suma în numerar plătită / de plătit în momentul cumpărării sau producției pentru a dobândi de bună voie și în cunoștință de cauză un bun economic, în cazul datoriilor, costul istoric reprezintă valoarea echivalentelor obținute în schimbul obligației sau, în anumite împrejurări (de exemplu, în cazul impozitului pe profit), la valoarea ce se așteaptă să fie plătită în numerar sau echivalente de numerar pentru a stinge datoriile, în cursul normal al afacerilor.

Discutat dintr-o altă perspectivă, costul istoric este o valoare justă (actuală) din momentul intrării activelor și crearea datoriilor. Sau, în termeni monetari sau în putere de cumpărare „**sacrificiul**” care a fost consimțit pentru a aduce bunul în patrimoniul întreprinderii”.

Orice "cost sau sacrificiu acceptat" este o "șansă" nevalorificată, deoarece întreprinderea, pentru a funcționa, trebuie să renunțe întrucât resursele sale nu sunt disponibile pentru utilizări alternative. Un exemplu în acest sens, preluat din cartea lui Paul Heyne, *University of Washington, "Modul economic de gândire", tradusă de Editura Didactică și Pedagogică, 1991, București, pag. 202: "Dacă proprietarii plătesc chirie pentru clădirea pe care o utilizează, ei socotesc plata chiriei ca plată a costurilor; dar s-ar putea să nu o facă dacă clădirea este proprietatea lor. Ei ar trebui să o facă totuși, pentru că pierd suma pe care ar fi obținut-o închiriind clădirea respectivă. Costul este clar, dacă nu ai o clădire disponibilă pentru utilizări alternative.*

Se poate ca proprietarii să utilizeze echipamentele cumpărate și nu echipamentele pe care le aveau în casă. Dacă cumpără echipamente cu un împrumut bancar, ei vor include în costuri dobânda aferentă decontărilor către bancă. Dar să presupunem că ei cumpără echipamentele din economiile făcute anterior. Dacă ei renunță la veniturile din dobânda pe care ar fi obținut-o, pretinzând altcuiva să utilizeze aceste economii și aceasta este în mod cert o parte din costul șansei de a face o afacere. Ei pot decide să includă sau nu, în costurile lor, venitul curent pentru perioada anterioară. Chestiunea este că ei ar trebui să o facă. Venitul pierdut reprezintă un cost al afacerii respective."

În consecință, costul istoric folosit în măsurarea valorii reale poate fi definit prin prisma **sacrificiilor consimțite (costuri angajate) plus costul asociat șanselor nevalorificate (venituri pierdute).**

Costul curent sau de înlocuire reprezintă costul pe care întreprinderea îl acceptă pentru a dobândi, la nivelul valorii actuale, un bun similar cu cel delimitat ca obiect al evaluării.

În cazul activelor, costul curent reprezintă valoarea în numerar sau echivalente ale numerarului care ar trebui plătită dacă același activ sau unul asemănător ar fi achiziționat sau produs în prezent. Datoriile sunt evaluate la valoarea neactualizată a numerarului sau echivalentelor de numerar necesară pentru a deconta în prezent obligația.

Valoarea realizabilă (valoarea actuală de ieșire) constă în valoarea pe care întreprinderea ar primi-o dacă ar vinde azi în mod normal activul sau ar achita datoriile. Pentru active valoarea realizabilă este egală cu valoarea în numerar sau echivalente ale numerarului care poate fi obținută în prezent prin vânzarea normală a acestora. Ea poate fi egală cu valoarea brută de realizare, cu valoarea netă, adică valoarea de vânzare minus costurile cu vânzarea, cu valoarea de cedare (cesiune) efectuată în condiții normale sau o valoare de lichidare. Pentru bunurile la care se continuă utilizarea, este o valoare minimă, stabilită pornind de la prețul pieței corectat în funcție de starea (gradul de uzură) și locul unde se află bunul, în cazul datoriilor, valoarea realizabilă reprezintă o valoare neactualizată în numerar sau echivalente ale numerarului care trebuie plătită pentru a achita obligațiile potrivit cursului normal al afacerilor.

Valoarea actualizată sau valoarea capitalizată reprezintă o estimare la timpul prezent a valorii în funcție de fluxurile de beneficii viitoare ce apar în desfășurarea normală a activității adică aducerea la zi a unei valori care devine disponibilă mai târziu. Altfel spus, este vorba de o valoare actuală care este determinată cu ajutorul viitorului.

Prin recurs la *Cadrul contabil general IASC*, pentru active, valoarea actualizată echivalentă fluxurilor viitoare de intrări de numerar pe care este de așteptat ca bunul să le genereze în desfășurarea normală a activității, în cazul pasivelor, valoarea actualizată a fluxurilor nete de numerar viitoare (de ieșire) care sunt așteptate a fi necesare pentru stingerea obligațiilor apărute în desfășurarea normală a activității.

Valoarea justă este valoarea la care poate fi tranzacțional un activ sau decontată o datorie, de bună voie, între părți aflate în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții în care prețul este determinat obiectiv.

În afara categoriilor de valori prezentate mai sus IAS-urile mai utilizează și altele cum sunt:

- *Valoarea de înregistrare sau contabilă* este valoarea la care un activ este inclus în bilanț după scăderea amortizării acumulate și a pierderilor acumulate din depreciere;
- *Valoarea realizabilă sau de decontare a unei datorii* este o valoare neactualizată în numerar sau în echivalente de numerar așteptate a fi plătite pentru a achita datoriile, potrivit cursului normal al afacerilor;
- *Valoarea realizabilă* este valoarea în numerar sau echivalente de numerar care poate fi obținută în prezent prin vânzarea normală a activelor;
- *Valoarea realizabilă netă* reprezintă prețul de vânzare estimat ce ar putea fi obținut pe parcursul desfășurării normale a activității, mai puțin costurile estimate pentru finalizarea bunului și a costurilor

necesare vânzării;

- *Valoarea recuperabilă* este maxima dintre prețul net de vânzare și valoarea sa utilă. Sau, suma pe care întreprinderea se așteaptă să o recupereze din utilizarea viitoare a unui activ, inclusiv valoarea sa reziduală în momentul înstrăinării.
- *Valoarea reziduală* este valoarea netă pe care o întreprindere se așteaptă să o obțină pentru un activ la sfârșitul duratei utile de viață a acestuia după scăderea costurilor așteptate la cedare;
- *Valoarea reevaluată a unui activ* reprezintă valoarea reală a unui activ la data reevaluării mai puțin amortizarea ulterioară acumulată.
- *Valoarea ajustată*, este valoarea diminuată a activelor care s-au depreciat. Ea se estimează în funcție de intenția întreprinderii de a păstra activul în scopul utilizării sau nu în producție. Astfel, dacă întreprinderea intenționează să utilizeze activul în procesul de producție, ajustarea pentru diminuarea valorii activelor este determinată prin compararea valorii de recuperare cu valoarea contabilă, reținându-se prima. Dacă întreprinderea nu intenționează să utilizeze activul în procesul de producție, ajustarea pentru diminuarea valorii activelor se calculează prin compararea valorii realizabile nete cu valoarea contabilă, reținându-se prima.

Nici o bază de evaluare nu are o aplicabilitate generală și nu este satisfăcătoare în mod absolut și, în consecință, se ridică o problemă de opțiune în acest sens. Normele contabile europene și internaționale s-au orientat spre costul istoric, fără a pierde din vedere combinarea sa cu alte baze de evaluare sau folosirea unor alternative, în acest scop situațiile financiare sunt întocmite conform modelului contabil bazat pe *costul istoric recuperabil* și pe *conceptul de menținere a nivelului capitalului financiar sau fizic*. De exemplu, stocurile sunt, de regulă, evaluate în bilanț și decontate la minimum dintre costul istoric și valoarea realizabilă netă. Mai mult, unele întreprinderi utilizează costul curent ca răspuns la incapacitatea modelului contabil bazat pe costul istoric de a rezolva problemele legate de efectele inflației asupra activelor monetare.

4. Perfecționarea analizei prin indicatori

Utilizatorii rapoartelor (situațiilor) financiare se împart în două categorii interni (managementul întreprinderii) și externi (investitorii, angajații, creditorii financiari, clienții, guvernul și instituțiile sale și publicul).

Pentru utilizatorii externi, două obiective prezintă interes în analiza rapoartelor financiare: evaluarea retrodictivă și cea predictivă privind poziția financiară și performanța.

Analiza retrodictivă a poziției financiare și a rezultatelor anterioare are ca scop de a furniza informații în măsură să ajute utilizatorii și să evalueze evenimente trecute și prezente, confirmând sau corectând deciziile economice luate. Pe această bază sunt construite informații privind nivelul actual și structura activelor, datoriile de rambursat, situația disponibilităților bănești, raportul dintre datorii și capitaluri proprii, precum și justificarea nivelului stocurilor și al creanțelor. De asemenea, prin analiza retrodictivă se poate evalua, la timpul trecut și cel prezent, vânzările, cheltuielile, venitul net, fluxul de lichidități și rentabilitatea investițiilor, ca modalitate de cunoaștere a performanțelor întreprinderii.

Analiza predictivă este o continuare a celei retrodictive fiind orientată spre evaluarea potențialului viitor și a riscurilor aferente acestuia. În acest scop, pe baza analizei se evaluează capacitatea potențială de a obține profit, iar prin relație valoarea de piață a acțiunilor societății comerciale, suma dividendelor de plătit și disponibilitatea de a rambursa datoriile.

Estimarea riscurilor de capital este un domeniu al analizei care interesează în mod deosebit investitorii. Acționarii care investesc pot să-și asume un risc mai mare cu cât va pretinde o rentabilitate estimată mai mare (creștere a valorii de piață plus dividende). De asemenea, în condiții de risc mărit, creditorii financiari (banchierii) vor cere o rată mai mare a dobânzii și o asigurare mai substanțială a rambursării împrumutului (un credit garantat, de exemplu).

Sistemul sau criteriile de referință pentru analiza rapoartelor financiare se formalizează prin:

(a) indicatorii orientativi sau financiari fundamentali. Sunt niveluri orientative oferite de practică și acceptate, de analiză în plan teoretic. *Exemplu, se consideră acceptabilă o lichiditate generală (raportul dintre activele circulante și datoriile curente) de 2:1. Sau, raportul datorii curente la imobilizări corporale nete, stocuri la fondul de rulment net. în ambele cazuri, raportul nu trebuie să depășească 80 %.* Dar aceste niveluri trebuie reținute numai prin raportare la situația concretă a întreprinderii. *De exemplu, o întreprindere cu o lichiditate generală mai mare de 2:1 poate avea o politică greșită de creditare (creanțe prea mari, stocuri supradimensionate, gestiune defectuasă a*

numerarului).

(b) rezultatele anterioare ale întreprinderii, adică compararea în timp.

(c) indicatorii de ramură, respectiv compararea întreprinderii analizate cu alte întreprinderi din aceeași ramură. Din acest punct de vedere un interes deosebit prezintă informațiile pe segmente comunicate prin rapoartele financiare.

Printre cele mai frecvent utilizate tehnici de analiză financiară se numără: *analiza orizontală, analiza prin trend, analiza pe verticală și analiza prin indicatori.* **Scheme privind analiza bazată pe principalii indicatori economico-financiari**

Reglementările contabile din țara noastră, armonizate cu Directivele contabile europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate recomandă:

- (a) **indicatori de lichiditate:** lichiditatea curentă (generală sau a capitalului circulant) și lichiditatea imediată (testul acid).
- (b) **indicatori de risc:** gradul de îndatorare și acoperirea dobânzilor.
- (c) **indicatori de activitate sau de gestiune:** viteza de rotație a stocurilor, viteza de rotație a debitelor - clienți, viteza de rotație a creditelor - furnizori, viteza de rotație a activelor imobilizate și viteza de rotație a activelor totale.
- (d) **indicatori de profitabilitate:** rentabilitatea capitalului angajat și marja brută din vânzări.
- (e) **indicatori privind rezultatul pe acțiune:** rezultatul pe acțiune și raportul dintre prețul de piață al acțiunii și rezultatul pe acțiune.

Pornind de la schema de mai sus și prin valorificare a tot ceea ce s-a publicat în domeniu supunem atenției o schemă de clasificare după cum urmează:

- (a) **indicatori de lichiditate:** lichiditate generală (curentă), lichiditatea imediată (restrânsă) și viteza de rotație a creanțelor și a stocurilor. Sunt indicatori care se înscriu în conceptul de lichiditate așa cum este definit prin *Cadrul general IASC* „Lichiditatea se referă la disponibilitatea numerarului în viitorul apropiat, după luarea în calcul a obligațiilor financiare aferente acestei perioade. Solvabilitatea se referă la disponibilitățile de numerar pe o perioadă mai lungă de timp în care urmează să se onoreze angajamentele financiare scadente”
- (b) **indicatori de profitabilitate:** marja profitului, viteza de rotație a activelor, rentabilitatea activelor, rentabilitatea capitalurilor proprii, efectul levier și rezultatul pe acțiune.
- (c) **indicatori privind solvabilitatea sau riscul:** gradul de îndatorare, gradul de acoperire a dobânzilor.
- (d) **indicatorii poziției de piață:** raportul preț / profit per acțiune, profitabilitatea acțiunilor (rentabilitatea dividendelor), riscul de piață.